

(Из Архиве НСПМ-а, 13.05.2007)

“Ја сам једна мајка, којој је син у иностранству, да л' ће добити визу?”, “Он ће добити визу тако што ће се прихватити за програм лансирне рампе на Марс, он ће бити астронаут, биће у пробном програму; само то је услов да му они дају визу - то је изашло за њега. Пријатно и довиђења!”. Овако изгледа [\[1\]](#), по много чему типичан, разговор који тарот-мајстор Милан Радоњић води са својим гледаоцима, који га зову због “прецизне прогнозе” шта ће бити са њиховим животима. Сви знамо да су овакви програми скоро редован садржај локалних телевизија у ноћним сатима, али, јасно је да се код Милана ради о специфичним прогнозама. Када на питање „Да ли ћу се удати и за кога?” добијете одговор “Удаћете се кад будете подизали новац у Меркаторовој наградној игри “Ко пре жаби, седеће на баби”, 2. маја, тај мушкарац код ког будете подизали новац, то је будући супруг” видите да тај одговор није оно што сте очекивали, да у њему има један вишак.

Миланов програм има вишеслојну структуру, где су на површини досетке, какве су и ове које смо навели, које у свом контексту изазивају урнебесан смех, док је на основном нивоу то програм играња са начином мишљења људи који зову. Поједностављено, већина људи који зову прогнозере судбине и тарот-мајсторе, у сваком случају људи парадигматични за овај програм, су они који су потпуно предани жељи која је садржана у њиховим питањима. Они отприлике мисле да је само звање нека врста магијске радње коју појачава и остварује човек који тврди да је у већем дослуху са магијским силама судбине. Жеља која се крије иза звања је да та виша инстанца потврди да ће нешто бити остварено, да ће неки предмет жеље постати стварност. Када спушта слушалицу после таквих позива, гледалац остаје нешто умиренији једном илузијом. Ова ситуација је почетак на који се Милан надовезује тако што се труди да тиме што се разговор не одвија у жељеном смеру, покуша да доведе до ефекта размишљања о самом звању, другог погледа на сам чин звања. Циљ програма је да се гледалац запита над начином путем којег мисли да ће његове жеље бити остварене и над лакомисленошћу са којом даје своју судбину у руке првој особи коју је видела на екрану како тврди да држи кључеве свачије судбине. По овој структури, емисија је, осим што је непресушан извор смеха, и једна лагана, популарна, али прецизна филозофија са комичним ефектима.

Наравно, чим програм почива на изневеравању очекивања и на састанку две потпуно различите матрице мишљења, он је и занимљив и контроверзан. Тешко га је описати неком ко га није гледао. Када се преприча неки од разговора са гледаоцем, реакција је

често љутита: “он зајебава људе”, и сигурно је да људи (типични део оних који зову) не добијају оно због чега су звали. Чини се да их он по томе “зајебава” (извињавам се на овом изразу, али чини се да он најбоље одсликава овај контекст). Међутим, када се боље погледа, ако чујете питање: “Украли су ми из кола ташну са парама, да ли можете да ми кажете име или да опишете мало, ко ми је то украо?” скоро да није јасно ко ту кога зајебава, да ли особа која сматра да се може преко тарота добити одговор на ово питање или Радоњић са својим одговором. У овом случају, одговор је био, најпре дуго квази-испитивање о торби у стилу осталих тарот-мајстора: “Је л' била црна торба? Не, браон. Добро, браон на црно, је л' имала две ручке, овако (рукама описује полукругове), Да. Велики рајсфершлус? Да. Знам, итд.”, да би на крају одговор гласио “То је ова бараба, ова омладина, што не ради ништа, по кафићима седу и без везе лочу.” Да ли Милан заиста зеза ове људе или покушава да им учини услугу?

У објашњењима између позива гледалаца, Милан је детаљно (“сто пута”) објаснио своју позицију. Јасно каже да није видовит и да само отвара карте, уз то, да судбина не постоји (“суд је посуда за воду, а бина је позорница”). Све што он ради је отприлике да чита тарот карте, које се случајно отворе када неко постави неко питање. Оно што карте покажу, а он прочита, иде код Бога и онда Бог одлучује да ли ће то да се оствари или не. У ствари, не само Бог, како Милан објашњава постоје три силе од којих све зависи: Карма, Виши контролори и Господ, па ако они кажу да се прогноза оствари она ће се остварити. Ово последње је објашњење зашто се неке прогнозе не остварују. Дакле, Милан је најпре демистификовао себе као неког ко има посебне моћи, те се не може рећи да он, у том смислу, вара људе. Он само чита тарот карте, тако да људи у ствари верују тароту, а не њему. Међутим, у шоуу су демистификоване чак и карте, пошто Милан често каже “Овде пише 800 марака (на питање колика ће бити плата) или “Изашло је: упут за лекара опште праксе” на питање код ког лекара треба ићи, из чега је јасно, сваком ко иоле укључи мозак, да то не пише на картама. Када се направе ове ограде, онда је јасно да је сваки објективан разлог да се верује прогнозама Милана Радоњића нестао - ради се искључиво о жељи гледалаца да верују, жељи која је јача од било каквих разуверавања, а како се види одолева и свим одговорима које добијају од њега.

Када Милан или гледаоци кажу “тарот” на почетку сваког разговора, та реч функционише као дугме *ресет* на компјутеру. Са једне стране, она значи да се сваки разговор почиње из почетка са надом или неизвесношћу да ли ће гледалац кренути са другачијом матрицом мишљења или да ли ће она до краја разговора бити макар освешћена. Наравно, то се најчешће не дешава и не мора уопште да се деси. Са друге стране, “Тарот” је као неко шифровано име за свеукупност свемира и свеукупност одговора о животу и свемиру који се уопште могу замислити. Поента је, међутим, да се ти одговори не могу *знати*, да је у ствари *сваки одговор* после напуштања доступне реалности и њене логике једнако вредан. Због тога Миланове прогнозе могу да буду “прецизне”, јер ако можете да кажете да ће се неко

удати за 2 године, зашто не и “за 19 месеци и седам дана и, овде изаш'о, Петар, радник у ћевабџиници “Мицко”? Наравно да је ова последња прогноза смешна, али зашто? По чему се разликују ове две прогнозе: по томе да је прва легитимна, а друга није? У самој ствари, оне се разликују по томе што друга прогноза садржи вишак предвиђања који није садржан у жељи која иницира цео разговор. Она излази из сценарија жеље: иако би желела да зна да ли ће се удати и за кога, по његовим важним особинама, девојка не жели да зна у ком ће то дану и ко ће то сасвим конкретно бити. Поготову не “Живојин Марковић, незапослен”. Превелико прецизирање заправо

дереализује

само предвиђање, јер се одмах појављује мисао да није могуће то тако прецизно знати и да је цела игра са магичним призивањем среће покварена. Али због тога се ипак не одустаје од саме жеље и од жеље да се та жеља осигура натприродним, магичним средствима.

Ово тумачење о довођењу у питање ове нереалистичне матрице добија своје потврде у већини Миланових разговора. На пример, на питање “Када ћу доћи до новца” одговор је “Налазите испод степеница, за четири дана, 7200 евра, само будите упорни”. Али нису само овакви зачудни обрти они који покушавају да иницирају враћање у реалност, или барем *и њено* узимање у обзир, него Милан и експлиците помиње неки други начин размишљања о проблемима, често у ироничном контексту: “Само питајте Тарот и све зна Тарот, немојте ићи у суд, код лекара, ништа, само Тарот зовите.”, али и без њега: “Шта, седиш кући и паре стижу, то нема.”. Кад има шлагворт који те изјаве чини двосмисленим, Милан и отворено каже “ајмо људи, научно-образовни програм, раскринкавање превараната”.

[2] Међутим, сама емисија показује да то није тако лако, у неку руку, може се са доста разлога рећи да ова дубља структура програма остаје непримећена, а да је број оних који у програму реагују смехом или неком другом примедбом која би показала да их је Милан вратио у реалност, веома мали. И поред озбиљног труда, смеха и духовитости, најчешће се показује да сам Милан и гледаоци који се јављају заправо говоре различитим језицима.

Миланов програм може се узети и као парадигма мишљења уопште код нас, посебно у политици. Наша преовлађујућа политичка матрица такође функционише на принципу регуларног тарот програма: најпре се заједничком акцијом народ убеди да треба и мора да има максималне нереалистичне жеље, а онда се остварење тих жеља измести из услова реалних односа и одговорности и веже за недокучиву будућност. На крају се политичар постави на место субјекта који подстиче и са једног вишег места подржава квази-реалност тих очекивања. Читава та структура цементира се толико да се жеља изједначи са реалношћу, а остваривање жеље посматра као повезано највише или једино са овим магичним путем. Сада свако ко доводи у питање ову матрицу може бити проглашен за издајника који квари ово јединство, а оно што он говори у ствари остаје неразумљено, као и код тарот мајстора Милана Радоњића.

Ова сличност наше политике и тарота види се и на једном од клипова на [YouTube](#) -у где водитељ позива Милана Радоњића да се придружи њему и његовом госту у малом студију и прогнозира када ће бити формирана влада. Овај без много приче само отвори карте и каже “За 43 дана”. Међутим, овде је интересантно да у студију седи још и Велимир Илић који прати целу ситуацију без речи, схватајући да се са уласком Радоњића обученог у живописан кафтан, ту истовремено нашао и могући конкурент у експлоатацији народних жеља. Мислим да Велимир Илић ћути и са полупоштовањем чека прогнозу зато што, с једне старне, не може то све да доведе у питање, јер и сам почива на томе, а не може ни да похвали јер се, на неки начин, ради о конкуренцији. А, наравно, није стигао ни да чује о каквом се прогнозеру ради, јер на његовом лицу нема осмеха.

Ту можемо да видимо о каквом се *недостатку реалности* у нашој политици ради. Не ради се о томе да је реалистичан онај ко пристаје на неко стање, а нереалистичан свако ко се са неким свршеним чином не мири, него се ради о реалности уопште. Просвећеност се у ствари и састоји у повезивању наших жеља и норми са реалношћу: уколико су жеље посредоване реалношћу, а њихово остварење стављено у везу са нашим поступцима - имате просвећеност, уколико тога нема, а жеље су директно посредоване судбином, онда имате нешто контра просвећености. Миланово тарот просветитељство сведочи о томе како је данас здрави разум принуђен да обуче кафтан и узме тарот карте у руке да би се уопште могао чути. Вероватно нешто говори и то да Милана, иако је на Интернету спот из кога смо овде узели доста цитата видело 42.000 људи, а тамо има на десетине његових спотова, барем на каналима видљивим на мрежи СББ, нема.

Наравно, за битнију промену ситуације у Србији не би било довољно ни сто Миланових програма. Ипак, ако имате прилике, можете овај текст третирати као оне чувене Витгенштајнове мердевине до програма који је бољи од сваког текста о њему.

---

[1] Ово можете чути [овде](#) .

[2] Правилник тарота, по Милану Радоњићу, састоји се скоро од самих просветитељских савета: “Чим пожелиш тудје, украдес, одма' смртна казна, то је по

тароту, сад не знам овако... Ви знате да се тарот бори за природу, против хемије и отрова ... То се све остварује, немој да сумњате... По тароту само класична и рок музика сме да се слуша, ово све остало то, плитак поток... Рачунар је за програмирање, није за игрице ... то је све, значи, правилник Тарота."